१७. म्हणींच्या गमती

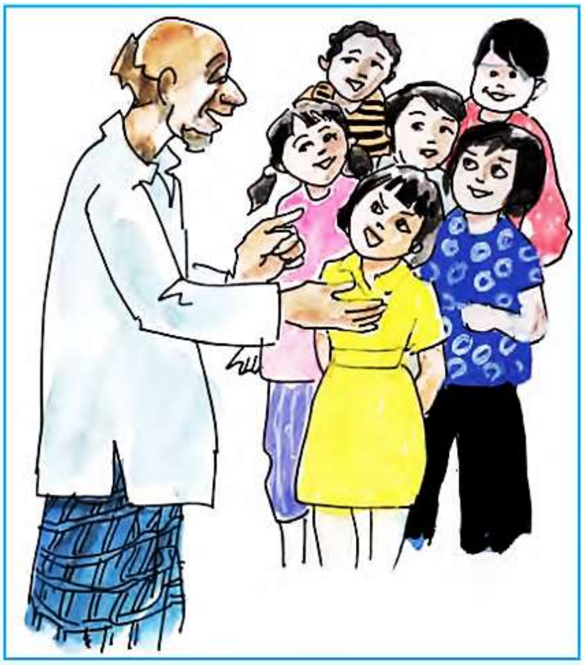

मे महिन्याच्या सुट्टीतला रविवार. दुपारची जेवणं आटपून मुलं खेळायला बाहेर पडली. मैदानावर पोचतायत तोवर चंदूची आई त्याला बोलवायला आली. ''अरे, ऊनबिन काय लागतंय का नाही? संध्याकाळचं खेळा की, आता चल घरी.'' 'येतो, येतो' म्हणून चंदू खेळत राहिला. पाठोपाठ संध्याची आई आली.

''अगं एऽऽऽ किती तापलंय बघ. वाळू पघळंल असं वाटतंय. पाचनंतर खेळा की.'' ती ओरडून गेली. मुलं पुन्हा लंगडी खेळू लागली. थोड्या वेळात हितेशचे बाबा आले. ''अरे मुलांनो, सकाळी अन् संध्याकाळी मैदानात खेळायचं. दुपारी कुणाच्यातरी घरी खेळा.'' ते सगळ्यांना म्हणाले. 'फक्त थोडा वेळ,' असं म्हणत हितेश लंगडी घालू लागला. तो चार पावलं गेला असेल, इतक्यात अमीनाचे दादू म्हणजे आजोबा बोलवायला आले. वैतागलेली अमीना म्हणाली, ''काय हो दादू ? कुणीच मोठी माणसं खेळू देईनात. घरी चल, घरी चल करतायत. अशी कशी एकसारखी वागतात ती ?'' दादू हसून म्हणाले, ''बरोबर आहे बेटा. त्यांना काळजी वाटते तुमची. कुठेही गेलात तरी **पळसाला पानं तीनच** असतात.''

वाचा व समजून घ्या.

टेस्ट सोडवा.

ऑनलाईन टेस्ट

१०. अपूर्णांक

◆ पाऊण

तीन नातवंडांनी मिळून एक केक आणला व आजोबांना त्यांच्यासह चौघांत समान वाटून देण्यास सांगितले. आजोबांनी त्या केकचे चार समान भाग केले. त्यांतील प्रत्येक भाग म्हणजे पाव केक. आजोबांनी राजू, राणी व पिंकी यांना प्रत्येकी पाव भाग दिला व उरलेला पाव केक स्वत:साठी ठेवला.

आजोबांनी दोन नातींना मिळून पाव + पाव म्हणजे अर्धा केक दिला व तीनही नातवंडांना मिळून पाव + पाव + पाव म्हणजे पाऊण केक दिला. अर्धा आणि पाव म्हणजे देखील पाऊण होतो.

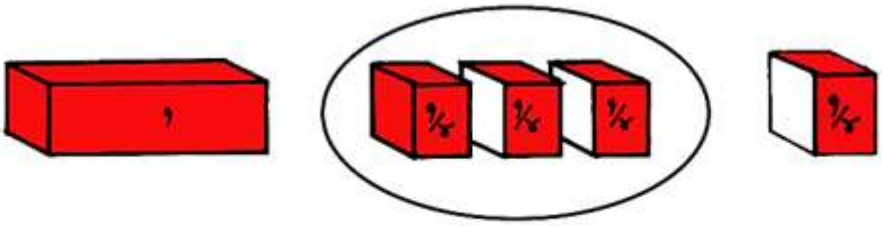

कोणत्याही एका वस्तूचे ४ समान भाग केले. त्यांपैकी ३ भाग घेतले, तर घेतलेले एकूण भाग म्हणजेच पाऊण भाग. हा भाग $\frac{३}{४}$ या अपूर्णांकाने दाखवतात.

$\frac{३}{४}$ चे वाचन 'तीन अंश छेद चार' किंवा 'तीन छेद चार' असे करतात.

आणखी काही अपूर्णांक

येथे एका वर्तुळाकार चकतीचे ५ समान भाग केले असून त्यांतले ३ भाग रंगवले आहेत. चकतीचा रंगवलेला भाग $\frac{३}{५}$ या अपूर्णांकाने दाखवतात.

$\frac{१}{५} + \frac{१}{५} + \frac{१}{५}$ मिळून $\frac{३}{५}$ होतो, म्हणजेच $\frac{१}{५} + \frac{१}{५} + \frac{१}{५} = \frac{३}{५}$

कोणत्याही एका वस्तूचे ५ समान भाग केले व त्यांतले ३ घेतले, तर घेतलेले एकूण भाग $\frac{३}{५}$ या अपूर्णांकाने दाखवतात; म्हणजेच $\frac{३}{५}$ या अपूर्णांकाचा ५ हा छेद वस्तूचे किती समान भाग केले हे दाखवतो आणि ३ हा अंश तसे किती भाग घेतले हे दाखवतो.

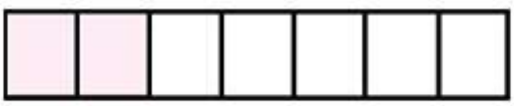

या पट्टीचे ७ समान भाग केले आहेत. त्यांतले २ भाग रंगवलेले आहेत, म्हणजे पट्टीचा $\frac{२}{७}$ भाग रंगवलेला आहे. येथे देखील $\frac{२}{७}$ या अपूर्णांकातील ७ ही संख्या पट्टीचे किती समान भाग केले हे दाखवते आणि २ ही संख्या त्यांतले किती भाग घेतले हे दाखवते. $\frac{२}{७}$ या अपूर्णांकात २ हा अंश आहे व ७ हा छेद आहे.

$\frac{३}{४}$, $\frac{३}{५}$, $\frac{२}{७}$ याप्रमाणे $\frac{८}{११}$, $\frac{७}{१३}$ यांसारख्या अपूर्णांकांचे अर्थ समजावून घ्या.

नवीन टेस्ट सोडवा.

ऑनलाईन टेस्ट

10. Fractions

◆ Three quarters

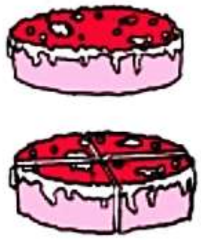

Three children bought a cake and asked their grandfather to divide it equally among the four of them including himself. Grandfather divided the cake into four equal pieces. Each piece is one quarter of the cake. Grandfather gave Raju, Rani and Pinky one quarter each and kept the last quarter for himself. Grandfather gave his two granddaughters, quarter + quarter, that is, half of the cake. He gave his three grandchildren quarter + quarter + quarter, three quarters of the cake. One half and one quarter also make three quarters of the whole.

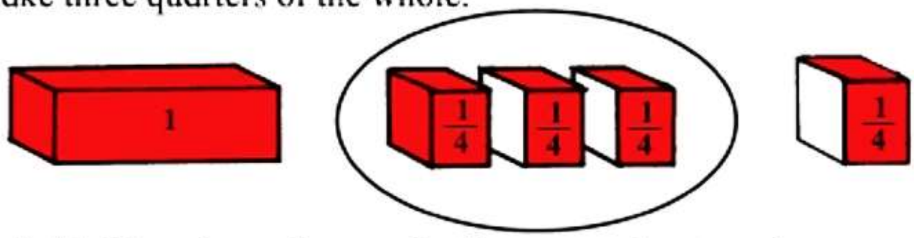

When an object is divided into 4 equal parts, 3 of its parts taken together are called three quarters. This is shown by the fraction $\frac{3}{4}$.

$\frac{3}{4}$ is read as 'three fourths' or 'three upon four.'

Some more fractions

Here, a circular disc is divided into 5 equal parts and 3 of its parts are coloured. The coloured part of the disc is shown as $\frac{3}{5}$.

$\frac{1}{5} + \frac{1}{5} + \frac{1}{5}$ together make $\frac{3}{5}$. That is, $\frac{1}{5} + \frac{1}{5} + \frac{1}{5} = \frac{3}{5}$

When an object is divided into 5 equal parts and three of them are taken, that part is shown as $\frac{3}{5}$. Here, the denominator 5 shows how many equal parts are made of the whole, and the numerator 3 shows how many of those are taken.

This strip has been divided into 7 equal parts and 2 parts are coloured, which means $\frac{2}{7}$ of the strip is coloured. Here, the number 7 gives the total number of equal parts made, and 2 gives the number of parts taken. In the fraction $\frac{2}{7}$, 2 is the numerator and 7 is the denominator.

You can work out the meanings of fractions such as $\frac{8}{11}$ or $\frac{7}{13}$ just like the fractions $\frac{3}{4}$, $\frac{3}{5}$ and $\frac{2}{7}$.

Read and understand.

Group Telephone

Read, practise and speak.
वाचा, सराव करा आणि बोला.

Group A

Group B

Tring. Tring.

B : Hello. ______ speaking.

A : Hello. This is ______.
Will you come with me to see a play ?

B : Which one ?

A : ______

B : Could you repeat that, please ?

A : ______

B : Sorry. I can't hear you properly.
Please tell again.

A : Shall I send you an SMS ?

B : Please speak a little louder.

A : Wait. I'll text the name to you.

B : But this is a landline number.

A : All right. I'll send you a mail.
What's your e-mail address ?

B : ______

A : Ok. Please check your mail after some time.

B : Ok. Thanks.

वर्गाचे दोन भाग करून या संवादाचा सराव घ्यावा. त्यातील नावे, फोन नंबर इत्यादी तपशील मुलांशी चर्चा करून आधी ठरवावा. हा बदलणारा तपशील येथे रिकाम्या चौकटींनी दाखवला आहे.

read and understand.

१५. माझा जिल्हा माझे राज्य

मागील पृष्ठावरील पर्जन्यमानाचा नकाशा व खाली दिलेला पिकांचा तक्ता पाहा. त्यावरून कोणती पिके महाराष्ट्राच्या कोणत्या भागात येतील हे शोधा. खाली नकाशा दिला आहे. त्यात सूची दिली आहे. त्यातील खुणांचा वापर करून या नकाशात पावसानुसार पिकांचे वितरण दाखवा.

पावसाचे प्रदेश व मुख्य पिके		
जास्त	मध्यम	कमी
भात/धान	गहू तूर सोयाबीन	ज्वारी बाजरी मटकी

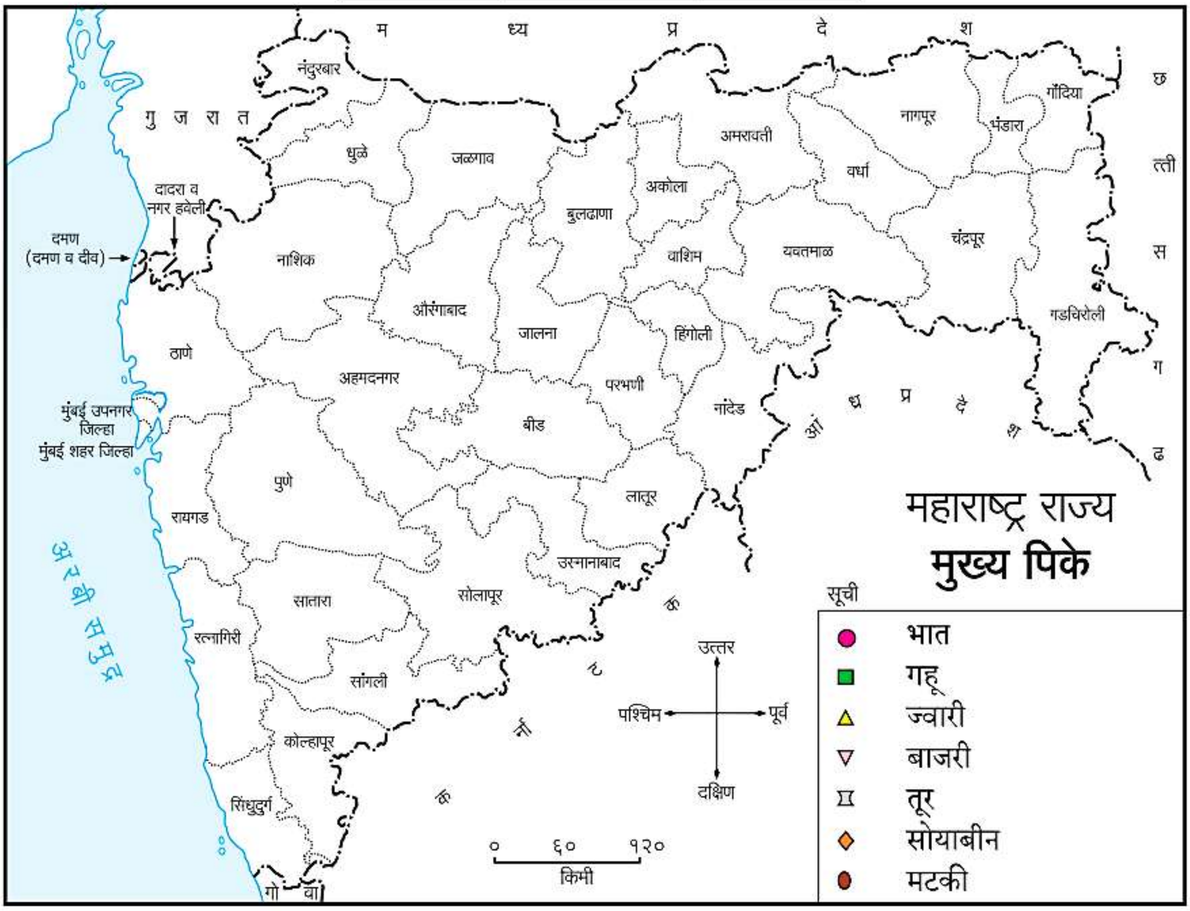

शेतातील पिकांचे उत्पादन हे हवामान, मृदा व पाण्याच्या उपलब्धतेवर अवलंबून असते. महाराष्ट्रात वेगवेगळ्या प्रदेशांत कमी–जास्त पाऊस पडतो. त्यामुळे पिकांच्या बाबतीत विविधता आढळते. शेती हा महाराष्ट्रातील प्रमुख व्यवसाय आहे.

राज्यातील बहुतांश शेती पावसाच्या पाण्यावर अवलंबून आहे. ती 'जिरायती शेती' होय. काही ठिकाणी जलसिंचनाद्वारे पाणीपुरवठा करून शेती केली जाते. ती 'बागायती शेती' होय.

पावसाळ्यात होणारा शेतीचा हंगाम हा 'खरीप हंगाम' असतो. हिवाळ्यात होणारा शेतीचा हंगाम हा 'रबी हंगाम' असतो.

वाचा व समजून घ्या.

ऑनलाईन टेस्ट

१३. बादशाहाच्या हातावर तुरी दिल्या

स्वाध्याय

१. रिकाम्या जागी कंसातील योग्य पर्याय लिहा.

(अ) शिवराय बादशाहाच्या दरबारास गेले, त्या दिवशी औरंगजेब बादशाहाचा .... वाढदिवस होता.
(पन्नासावा, चाळिसावा, साठावा)

(आ) आग्र्याहून येताना संभाजीराजांना .... एका सुरक्षित ठिकाणी ठेवले.
(झाशीत, मथुरेत, दिल्लीत)

२. प्रत्येकी एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

(अ) आग्र्याला जाण्यापूर्वी शिवरायांनी स्वराज्याचा कारभार कोणाच्या हाती सोपवला ?

(आ) आग्र्याच्या कैदेत शिवरायांच्या बरोबर कोण कोण राहिले ?

(इ) आजार बरा व्हावा म्हणून शिवरायांनी काय केले ?

३. दोन–तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा.

(अ) शिवराय औरंगजेबाच्या दरबारातून रागारागाने बाहेर का पडले ?

(आ) शिवरायांनी आपली सुटका करून घेण्यासाठी कोणती युक्ती केली ?

उपक्रम

शिवराय आग्र्याच्या कैदेतून सुटून आल्याचे प्रसंगचित्र तयार करा.

सराव करा व स्वाध्याय सोडवा.

ऑनलाईन टेस्ट

माझा ऑनलाईन अभ्यास – सराव चाचणी

इयत्ता चौथी - मराठी	महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर
14. मिठाचा शोध	Click Here
15. आनंदाचं झाड	Click Here
16. झुळूक मी व्हावे	Click Here
17. म्हणींच्या गमती	Click Here
धरतीची आम्ही लेकरं mp3	Click Here
या भारतात बंधुभाव mp3	Click Here
धूळपेरणी mp3	Click Here

नाखवादादा mp3	Click Here
चवदार तळ्याचे पाणी mp3	Click Here
झुळूक मी व्हावे mp3	Click Here
हें कोण गे आई mp3	Click Here
आभाळमाया mp3	Click Here
मन्हा खान्देस्नी माटी mp3	Click Here
इयत्ता चौथी - गणित	**महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर**
शाब्दिक उदाहरणे-बेरीज	Click Here
शाब्दिक उदाहरणे-वजाबाकी	Click Here
शाब्दिक उदाहरणे-मिश्र उदाहरणे	Click Here
अपूर्णांक	Click Here
मापन	लवकरच
इयत्ता चौथी - परिसर अभ्यास - 1	**महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर**
14 नकाशा आणि खुणा	Click Here
15. माझा जिल्हा माझे राज्य	लवकरच
16. दिवस व रात्र	लवकरच
17. माझी जडणघडण	लवकरच
इयत्ता चौथी - परिसर अभ्यास - 2	**महिना – नोव्हेंबर ते डिसेंबर**
12. पुरंदरचा वेढा व तह	Click Here
13. बादशाहाच्या हातावर तुरी दिल्या	Click Here
14. गड आला पण सिंह गेला	लवकरच